

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Κοινωνιολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΘΕΩΚ 327	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	από το 6ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κριτική Θεωρία		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων	Ανάπτυξης δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Κοινωνική Θεωρία Ι, Κοινωνική Θεωρία ΙΙ, Κοινωνική Θεωρία ΙΙΙ (ΘΕΩΚ 106, ΘΕΩΚ 107, ΘΕΩΚ 108)		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΑ (Οι φοιτητές ERASMUS που δεν έχουν επαρκή γνώση της ελληνικής γλώσσας έχουν τη δυνατότητα να εκπονήσουν εργασία ή να δώσουν εξετάσεις στα αγγλικά ή τα γερμανικά.)		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος. Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περίληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
Γνώσεις - Εξειδικευμένες γνώσεις στο τύπο θεωρίας της «Σχολής της Φραγκφούρτης» και σε εξέχοντες εκπροσώπους αυτής της παράδοσης θεωρίας - Κατανόηση της ερωτηματοθεσίας και των προβλημάτων μιας κριτικής κοινωνικής θεωρίας εν γένει

Δεξιότητες

- Που αφορούν τη σύγκριση θεωριών
- Την σύλληψη της συνθετότητας θεωρητικών επιχειρημάτων
- Την κατανόηση της ιστορικής διάστασης θεωρητικών ερωτημάτων και των εκάστοτε τρόπων της θεωρητικής τους αντιμετώπισης

Ικανότητες

- Αναλυτικές ικανότητες σε σχέση με εξαιρετικά δύσκολα και εξαιρετικά σύνθετα θεωρητικά κείμενα
- Ικανότητα σύνθεσης επιχειρημάτων με συνυπολογισμό του διαφορετικού πλαισίου ανάλυσης
- Ικανότητα άσκησης κριτικής σε σύνθετα θεωρητικά εγχειρήματα
- Ικανότητα εφαρμογής θεωρητικών εργαλείων για την ανάλυση κοινωνικών προβλημάτων

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας

και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

.....

Άλλες...

.....

- Αναζήτηση και ανάλυση βιβλιογραφίας
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή ερευνητικών ιδεών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης και δημιουργικής σκέψης

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η σεμινάρια απευθύνεται σε φοιτητές και φοιτήτριες που έχουν ήδη παρακολουθήσει τη σειρά των υποχρεωτικών μαθημάτων στο πεδίο της Κοινωνικής Θεωρίας (Η καλή γνώση της ύλης αυτών των μαθημάτων συνιστά ουσιαστική προϋπόθεση για την κατανόηση και την περαιτέρω επεξεργασία των θεματικών αυτής της παράδοσης). Συνιστά μια εμβάθυνση σε εκείνον τον τύπο θεωρίας που ονομάζουμε, με τη στενή σημασία του όρου, «Κριτική Θεωρία» και συνδέεται άμεσα με τις θεωρητικές προσπάθειες των ερευνητών και στοχαστών του κύκλου της Φρανκφούρτης (της λεγόμενης «Σχολής της Φρανκφούρτης»). Το σεμινάριο θα επιχειρήσει να διευκρινίσει την βασική ιδέα μιας «κριτικής θεωρίας» εν γένει και τις επιστημολογικές της προϋποθέσεις, να εντοπίσει τα κοινά μοτίβα σκέψης, τους κοινούς τύπους επιχειρημάτων, αλλά και τις κοινές θεματικές μιας κριτικής θεωρίας της κοινωνίας. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στο έργο του πρώιμου Χόρκχάιμ, στο έργο του Αντόρνο, του Μαρκούζε και του Μπένιαμιν.

(4). ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές		
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Συναντήσεις σεμιναρίου	39
	Μελέτη βιβλιογραφίας	60
	Συγγραφή εργασίας	51
	Σύνολο Μαθήματος	150
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Συγγραφή εργασίας στην ελληνική γλώσσα (Φοιτητές του προγράμματος ΕΡΑΣΜΟΣ μπορούν να γράψουν την εργασία τους στα γερμανικά ή στα αγγλικά)	

(5.) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Πρωτογενής:

Βασικές εκδόσεις

- Theodor W. Adorno, *Gesammelte Schriften*, τόμ. 1-20, επιμ. R. Tiedemann, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Φρανκφούρτη 1970επ.
- Walter Benjamin, *Gesammelte Schriften*, τόμ. I-VII, συμπλ. τόμ. I-III, επιμ. R. Tiedemann και H. Schweppenhäuser, Suhrkamp, Φρανκφούρτη 1991
- Erich Fromm, *Gesamtausgabe in 12 Bänden*, επιμ. R. Funk, dtv 1999
- Max Horkheimer, *Gesammelte Schriften*, τόμ. 1-19, επιμ. A. Schmidt και G. Schmid Noerr, Fischer, Φρανκφούρτη 1985επ.
- Herbert Marcuse: *Schriften*, τόμ. 9, Suhrkamp, Φρανκφούρτη 1978-1989
- Adorno, Th., *The authoritarian personality* [1950], Norton, Νέα Υόρκη, 1982
- Adorno, Th., *Minima Moralia* [1951], εισ.-μτφρ.-σχόλια Λ. Αναγνώστου, πρόλ. Δ. Μαρκής, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2000
- Adorno, Th., *Αρνητική διαλεκτική* [1966], μτφρ.-σημ. Λ. Αναγνώστου, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2006
- Adorno Th., Horkheimer M., (επιμ.), *Κοινωνιολογία. Εισαγωγικά δοκίμια* [1956], μτφρ. Δ. Γράβαρης, Κριτική, Αθήνα 1987
- Adorno Th., Horkheimer M., *Διαλεκτική του διαφωτισμού* [1947], μτφρ. Λ. Αναγνώστου, επίμετρο Κ. Ψυχοπαίδης, Νήσος, Αθήνα 1996
- Horkheimer, M., *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*, μτφρ. Α. Οικονόμου, Ζ. Σαρίκας, Ψυλόν, Αθήνα 1984
- Horkheimer, M., «Παραδοσιακή και κριτική θεωρία» [1937], στο του ιδίου, *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*, όπ.π., σελ. 9-61
- Horkheimer, M., «Υστερόγραφο» [1937], στο του ιδίου, *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*, όπ.π., σελ. 63-70
- Horkheimer, M., *Το τέλος του Λόγου* [1941], μτφρ. Στ. Ροζάνης, Έρασμος, Αθήνα 1984
- Horkheimer, M., *Η έκλειψη του Λόγου* [1947], μτφρ. Θ. Μίνουλου, Κριτική, Αθήνα 1987
- Horkheimer, M., «Ιστορία και ψυχολογία» [1932], στο Κουζέλης Γ., Ψυχοπαίδης Κ (επιμ.), *Επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών*, Νήσος, Αθήνα, σελ. 191-213
- Horkheimer, M., *Το αυταρχικό κράτος* [1942], μτφρ. Ν. Πρατσίνας, Ντ. Σωτήρα, Ελεύθερος Τύπος, Αθήνα 2000
- Horkheimer, M., Marcuse H., Fromm E., *Αυθεντία και Οικογένεια* [1936], μτφρ. Λ. Αναγνώστου, επιμ. Γ. Κουζέλης, Νήσος, Αθήνα 1996

Δευτερογενής:

Ι. Ελληνόγλωσση

Α) Συλλογικοί τόμοι

- Η Κριτική Θεωρία σήμερα, επιμ. Γ. Κουζέλης, Νήσος, Αθήνα 2000
- Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές, επιμ. Κ. Καβουλάκος, Νήσος, Αθήνα 2003

Β) Άρθρα και μονογραφίες

- Βάκη, Φ., «Η κριτική θεωρία ως αρνητική διαλεκτική: η μετακριτική του Αντόρνο στον γερμανικό ιδεαλισμό», στο *Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές*, όπ.π., σελ. 107-123
- Dubiel, H., «Η επικαιρότητα της Κριτικής Θεωρίας», στο *Η Κριτική Θεωρία σήμερα*, όπ.π., σελ. 9-21
- Honneth, A., «Κριτική Θεωρία», στο *Σύγχρονη Κοινωνιολογική Θεωρία*, μτφρ. Γ. Μπαρουζή, επιμ. Μ. Πετμεζίδου, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 1999, σελ. 269-313
- Ιακώβου, Β., «Η κριτική θεωρία και η νεωτερικότητα», στο *Κοινωνική σκέψη και νεωτερικότητα*, επιμ. Σ. Κονιόρδος, Gutenberg, Αθήνα 2010, σελ. 297-324
- Jay, M., *Η διαλεκτική φαντασία. Μια ιστορία της Σχολής της Φρανκφούρτης και του Ινστιτούτου Κοινωνικής Έρευνας 1923-1950* [1973¹, 1996²], προλ., μτφρ. Τερζάκης, Φ., Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2009
- Καβουλάκος, Κ., *Πέρα από τη μεταφυσική και τον επιστημονισμό. Ο διεπιστημονικός υλισμός του Max Horkheimer*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2001
- Καβουλάκος, Κ., «Από τον Χάμπερμας στον Χορκχάμερ. Η ανάγκη για μια υλιστική διόρθωση της επικοινωνιακής κριτικής θεωρίας», στο *Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές*, όπ.π., σελ. 245-260
- Κουζέλης, Γ., «Η κριτική του δεδομένου: Θεωρία της επιστήμης στην Κριτική Θεωρία του Χορκχάμερ», στο *Η Κριτική Θεωρία σήμερα*, σελ. 49-76
- Κουζέλης, Γ., «Για μια κριτική θεωρία της υποκειμενικότητας: ξαναδιαβάζοντας (με) τον Χορκχάμερ, στο *Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές*, όπ.π., σελ. 25-46

Διεργασία 4. Εσωτερική Αξιολόγηση
Αναμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών
Υπόδειγμα Β5 ΑΔΙΠ

Μαρκής, Δ., «Επικοινωνιακή και συστημική ορθολογικότητα», στο *Η Κριτική Θεωρία σήμερα*, όπ.π., σελ. 109-149
Μιχαλάκης, Α., «Ο Μαξ Χορκχάιμερ και το πρόβλημα της θεμελίωσης των αξιών στην πρώιμη κριτική θεωρία», στο *Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές*, όπ.π., σελ. 69–91
Poltermann, A., «Ο Βάλτερ Μπένγιαμιν και η πολιτική», στο *Η Κριτική Θεωρία σήμερα*, όπ.π., σελ. 93-107
Ράντης, Κ., *Ψυχανάλυση και διαλεκτική του διαφωτισμού*, Υψιλον, Αθήνα 2006
Σαγκριώτης, Γ., «Μετεξελίξεις της έννοιας της αλήθειας στην κριτική θεωρία. Αλήθεια και χρόνος», *Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές*, όπ.π., σελ. 125-147
Wellmer, A., «Ριζοσπαστική κριτική της νεωτερικότητας ή θεωρία της νεωτερικής δημοκρατίας; Δύο πρόσωπα της κριτικής θεωρίας, στο *Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές*, όπ.π., σελ. 221-243
Wiggershaus Rolf, «Κοινωνική δομή και σχέση με τη φύση. Η προσπάθεια της Σχολής της Φραγκφούρτης να κατανοήσει τον αιώνα των άκρων», στο *Η Κριτική Θεωρία σήμερα*, όπ.π., σελ. 23-47
Ψυχοπαίδης, Κ., «Η διαλεκτική του ορθού Λόγου και οι αντινομίες της κριτικής του», επίμετρο στο Adorno Th., Horkheimer M., *Διαλεκτική του διαφωτισμού*, όπ.π., σελ. 491-451
Ψυχοπαίδης, Κ., «Θέσεις πάνω στη διαλεκτική του ορθού λόγου», στο *Η Κριτική Θεωρία σήμερα*, όπ.π., σελ. 77-92
Ψυχοπαίδης, Κ., «Προβλήματα μιας σημερινής κριτικής θεωρίας της κοινωνίας», στο *Κριτική Θεωρία. Παράδοση και προοπτικές*, όπ.π., σελ. 261-279.

I. Ξενόγλωσση

Εκτεταμένοι κατάλογοι της δευτερογενούς ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας μπορούν να ανευρεθούν στα βιβλία:

Jay, M., *Η διαλεκτική φαντασία*, όπ.π., σελ. 352-370 και
Wiggershaus, R., *Die Frankfurter Schule. Geschichte, theoretische Entwicklung, politische Bedeutung*, 4η έκδ., dtv, Μόναχο 1993
[αγγλική μτφρ: *The Frankfurt School: Its History, Theories, and Political Significance*. Boston: MIT Press, 1995], σελ. 733-784
Abromeit, John. *Max Horkheimer and the Foundations of the Frankfurt School*. Cambridge (UK): Cambridge University Press, 2011.